

Освіт'янське Слово

№ 27-28
30 серпня
2012 року

slovo@ippo.if.ua

Видання головного управління освіти і науки Івано-Франківської облдержадміністрації, Івано-Франківського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти та Івано-Франківського обласного комітету профспілки працівників освіти і науки України

З ДНЕМ ЗНАНЬ!

ШАНОВНІ ПЕДАГОГИ, ДОРОГІ УЧНІ, СТУДЕНТИ, БАТЬКИ!

Вітаємо Вас із Днем знань!

Це свято завжди зворушливе для кожного з нас: дорослим воно дає можливість подумки поринути в найкращі роки, а учням і студентам – повернутись до своєї другої домівки, у школи та вищі навчальні заклади. Трепетним воно є і для дітей, котрі вперше переступають поріг школи.

Не одну сльозу радості і хвилювання зронять замислені батьківські очі, благословляючи дітей на цікавий та водночас нелегкий шлях пізнання.

По-особливому щемко педагогам, котрі, тримаючи в руках дитячі долоньки та дивлячись у довірливі вічі учнів, відчувають обов'язок – виховати освічену Людину.

Важливий цей рік і для одинадцятикласників, які востаннє святкують День знань у рідній школі.

Тож, дорогі учні, пронесіть добру науку педагогіє крізь життя, передаючи її неоціненним скарбом молодшому поколінню.

Бажаємо Вам щастя, здоров'я, успіхів у навчанні, здійснення найзаповітніших мрій!

Голова Івано-Франківської
обласної державної адміністрації
Михайло ВИШИВАНЮК

Голова Івано-Франківської
обласної ради
Олександр СИЧ

ДОРОГІ ОСВІТЯНИ!

Традиційно ранок першого вересневого дня повниться веселими нотами дзвоника, який знову кличе учнів до школи. Звучанням радості і хвилювання він лунатиме в серцях усіх та особливо першокласників, котрі вперше прийдуть у школу, щоб разом з мудрими вчителями-наставниками долати незвіданий шлях навчання, підкорювати вершини знань.

Любі діти, ростіть здоровими, щасливими, розумними на радість батькам і педагогам, на славу Україні. Нехай свято першого дзвоника запам'ятається Вам на все життя!

Особливі слова вдячності за кропітку працю в День знань висловлюємо педагогам, котрі з радістю щедро дарують знання, тепло сердець, мудрість своїм вихованцям.

Бажаємо Вам щастя, радості, здоров'я та натхнення! Нехай благословенним буде Ваш життєвий шлях!

Начальник головного
управління освіти і науки
обласної державної адміністрації
Зінаїда БОЛЮК

Голова обкому профспілки
працівників освіти і науки України
Мирослав ГАБОРАК

Ректор обласного інституту
післядипломної педагогічної освіти
Роман ЗУБ'ЯК

Урочиста мить

ПІДБИЛИ ПІДСУМКИ РОБОТИ ТА НАМІТИЛИ ПЕРСПЕКТИВИ

НА ПРИКАРПАТТЯ ЗАВІТАЛИ ГОСТІ З БІЛОРУСІ ТА СЕРБІЇ

Друга половина серпня виявилась достатньо

У переддень двох свят – Дня Незалежності та ПершOVERесня – відбулась спільна зустріч, що переросла в урочистості. Освітняни-прикарпатці розповіли про напрями діяльності в новому навчальному році, а представники владних структур подякували за нелегку вчительську працю.

(С. 3)

Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України інформує

Новини

У початковій школі відмінено оцінювання учнів з фізичної культури. Відповідно до нової навчальної програми з фізичної культури для учнів 1–4 класів передбачається поступова відміна оцінок з предмета в початковій школі. З цього навчального року нова програма запроваджується для 1-го класу, тому у 2012/2013 н. р. не отримуватимуть оцінок з фізичної культури тільки першокласники. Учні всіх інших класів оцінюватимуться згідно з критеріями оцінювання, передбаченими чинними навчальними програмами з фізичної культури. Наступного навчального року (2013/2014) нова програма буде запроваджена вже в 1- та 2-му класах. Учні саме цих класів не отримуватимуть оцінок з фізичної культури. Продовжуючи ланцюжок, з 1 вересня 2014 р. оцінки на уроках фізичної культури не отримуватимуть учні 1-го, 2-го та 3-го класів, а з 1 вересня 2015 року – усі учні початкової школи.

* * *

У 2012/2013 н. р. в ЗНЗ країни впроваджуватиметься курс за вибором для учнів 8, 9, 10, 11-х класів “Корисні

навички” (лист МОНмолодьспорту від 15.08.2012 № 1/9–574). Завданням курсу є підготовка учня до самообслуговування, адаптації до самостійного життя в суспільстві, вибору позитивної поведінки, яка допомагає особистості впоратися із щоденними проблемами.

Нормативно-правова база

Наказ Міністерства № 947 від 23.08.2012. Про затвердження примірної інструкції з ведення ділової документації в позашкільних навчальних закладах. Інструкція встановлює перелік обов’язкової організаційно-розпорядчої документації для керівників та інших працівників цих закладів, правила документування їх діяльності.

* * *

Лист від 23.08.12 № 1/9–595. Деякі питання організації виховної роботи. Міністерство надіслало для практичного використання методичні рекомендації з питань організації виховної роботи в навчальних закладах. Вони розміщені на сайтах МОНмолодьспорту та Інституту інноваційних технологій і змісту освіти.

Із сайту Міністерства

З БІЛОРУСІ ТА СЕРБІЇ

Друга половина серпня виявилась достатньо урізноманітною на події для освітян Прикарпаття. Насамперед, у нашій області побували делегації освітян та учнівської молоді з Республіки Білорусь та Сербії з метою ознайомитись з традиціями Івано-Франківщини, обмінялись досвідом роботи.

2

ДУХ МІЖЧАССЯ

ПОДІЄВИЙ БІО-БІБЛІОГРАФІЧНИЙ ПАРАЛЕЛОЇД ГРОМАДЯНСЬКОСТІ НА ТЛІ ЮВІЛЕЮ В’ЯЧЕСЛАВА ЧОРНОВОЛА

Цьогоріч перший урок у школах Прикарпаття ознайомить учнів з такою величною Людиною, як В’ячеслав Чорновіл, котрий є знаковою постаттю в історії українського державотворення.

Виховати у школярів почуття патріотизму, спонукати до вивчення штрихів діяльності справжніх героїв України допоможе вчителю пропонований матеріал.

4

ПОДБАЙМО ПРО ЗДОРОВ’Я РАЗОМ

Ми стоїмо на порозі нового навчального року.

Незабаром у дітей почнуться напружені навчальні дні, до яких адаптуватись не так легко. Як увійти у звичний режим, аби не нашкодити своєму здоров’ю, насамперед, через харчування. Такі поради дає лікар...

5

Календар знаменних і пам'ятних дат

ВЕРЕСЕНЬ

- 1.09 – День знань
- 8.09 – День українського кіно
Міжнародний день грамотності
- 15.09 – 135 років від дня народження О. Кульчицької (1877–1967), української художниці і графіка, авторки картин “Ярмарок у Косові”, “Гуцульщина”, серії акварелей “Народна архітектура західних областей України” та “Народний одяг західних областей України”
- 21.09 – Різдво Пресвятої Богородиці
- 23.09 – 140 років від дня народження С. Крушельницької (1872–1952), видатної української співачки, педагога та 80 років з часу виступу її у м. Станіславі (1932)
- 25.09 – 80 років від дня народження А. Солов'яненка (1932–1999), українського співака
- 27.09 – Всесвітній день туризму
Воздвиження Чесного і Животворного Хреста Господнього
- 28.09 – 170 років від дня виходу у світ (1842) у Харкові першого повного видання поеми І. Котляревського “Енеїда”
- 30.09 – Всеукраїнський день бібліотек
Віри, Надії, Любові та їхньої матері Софії

Урочиста мить

ГОРДИСТЬ РІДНОЇ ЗЕМЛІ

Урочисте вручення одноразових матеріальних допомог обдарованим учням-випускникам загальноосвітніх навчальних закладів пройшло у приміщенні обласної державної адміністрації. Таке пошанування молоді відбулось за участі голови обласної ради Олександра Сича, заступника голови обласної державної адміністрації Романа Іваницького та начальника головного управління освіти і науки облдержадміністрації Зінаїди Болюк.

34 юнаків та дівчат, які на всеукраїнському рівні стали переможцями з предметних олімпіад та конкурсів-захистів Малої академії наук України, отримали винагороду в розмірі понад 5 тисяч грн кожному, що є традиційним в області. Троє з них є переможцями всеукраїнських олімпіад, всеукраїнських конкурсів-захистів науково-дослідницьких робіт учнів-членів Малої академії наук України, а це:

Ольга Сенчук, учениця 11 класу Косівського навчально-виховного комплексу “Загальноосвітня школа I ступеня-гімназія-інтернат” Косівської районної ради;

Соломія Савчук, учениця 11 класу Коломийської гімназії імені Михайла Грушевського Коломийської міської ради;

Олег Черпак, учень 11 класу

Долинського природничо-математичного ліцею Долинської районної ради.

Окрім 34 випускників, які уже стали студентами, 36 учнів-переможців IV етапу Всеукраїнських учнівських олімпіад та III етапу Всеукраїнського конкурсу Малої академії наук України продовжують навчання в загальноосвітніх навчальних закладах області, упродовж року отримуватимуть стипендію голови обласної державної адміністрації і голови обласної ради в розмірі стипендії студента-відмінника ВНЗ III–IV рівня акредитації.

Також за підсумками інтелек-

туальних учнівських змагань 2012 року 12 школярам нашої області призначено Президентську стипендію, одній учениці – стипендію Кабінету Міністрів України.

Новини освіти

НА ПРИКАРПАТТЯ ЗАВІТАЛИ ГОСТІ З БІЛОРУСІ ТА СЕРБІЇ

Учнівська молодь українського походження з двох країн ознайомлювалась із традиціями та звичаями нашого краю.

3 ініціативи голови Івано- знаходиться у с. Старий Угринів

ницьким, заступником голови Івано-Франківської обласної державної адміністрації; Зінаїдою Болюк, начальником головного управління освіти і нау-

управління освіти і науки облдержадміністрації вручили їм на згадку про наш край сувеніри та книги.

Слід зазначити, що за спри-

проживанням, триразовим харчуванням та користуванням витягами на спортивно-оздоровчому комплексі “Буковель”.

У свою чергу, керівники обох

З ініціативи голови Івано-Франківської обласної державної адміністрації Михайла Вишиванюка та Генерального консульства України в Бресті налагоджено співпрацю між Івано-Франківською областю та Берестейщиною (Республіка Білорусь).

У серпні цього року на базі навчально-оздоровчого комплексу "Лімниця" Івано-Франківського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти, який знаходиться в с. Вістова Калуського району, перебувала делегація у складі 10 юнаків та дівчат і двох керівників фольклорно-етнографічного гуртка української науково-педагогічної спілки "Берегиня" з Республіки Білорусь.

А відповідно до Меморандуму про співпрацю між Івано-Франківською обласною державною адміністрацією і Національною радою української національної меншини Сербії на базі спортивно-оздоровчого комплексу "Буковель" перебувала делегація у складі 27 юнаків і дівчат та трьох супроводжуючих осіб з Республіки Сербії.

Гості відвідали м. Івано-Франківськ; музей "Писанка", народного мистецтва Гуцульщини та Покуття імені Й. Кобринського, майстер-клас з малювання писанок у м. Коломия, у м. Галичі – музей етнографії та побуту. Для них організовувались цікаві екскурсії до визначних місць Прикарпаття, зокрема, музею Степана Бандери, що

знаходиться у с. Старий Угринів Калуського району. Учнівська молодь ознайомилась з архітектурною спадщиною, історією, побутом, колоритом національних традицій краю. Крім цього, завдяки головному управлінню освіти і науки облдержадміністрації працювала Літня школа українознавства. Для учнів проводились заняття з української мови і літератури, історії Прикарпаття, пісенної творчості. Діти брали участь в інтерактивних, спортивних змаганнях та майстер-класі з народних ремесел.

Завершальним етапом візиту стала зустріч юних білорусів українського походження з представниками обласної влади, яка відбулася у конференц-залі обласного інституту післядипломної педагогічної освіти. Учасники делегації ділилися враженнями від перебування на Прикарпатті з Романом Іва-

ною Болюк, начальником головного управління освіти і науки обласної державної адміністрації; Марією Мрічко, заступником начальника головного управління освіти і науки обласної державної адміністрації та Романом Зуб'яком, ректором обласного інституту післядипломної педагогічної освіти.

Представники обласної влади вручили учасникам делегації сувеніри, а Зінаїда Андріївна зазначила:

– Ми раді, що ви краще пізнали українську землю, її історію, традиції та побачили Батьківщину своїх предків.

Молодь українського походження та їхніх керівники із Сербії також мали можливість поспілкуватись із керівництвом обласної держадміністрації та засобами масової інформації.

Зокрема, Роман Іваницький, заступник голови облдержадміністрації та Марія Мрічко, заступник начальника головного

ри та книги.

Слід зазначити, що за сприяння директора ТзОВ "Скорзонера" (ТК "Буковель") О. Шевченка сербська делегація була забезпечена безкоштовним

ровчому комплексі "Буковель".

У свою чергу, керівники обох делегацій, юні білоруси та серби подякували за гостинність та теплим прийомом.

“Освітнянське слово” поцікавилось, що найбільше сподобалось гостям на Прикарпатті. І вони поділились враженнями...

Інга Хомічук (Республіка Білорусь):

– Найбільше зацікавила екскурсія в музей "Писанка", що в м. Коломия.

Ольга Буян (Республіка Білорусь):

– Я отримала неабияке задоволення від майстер-класу з народних ремесл. Моє рідинне коріння не пов'язане з Україною, але любов'ю до цієї землі пройнялася завдяки гуртку етнознавства, де спершу зацікавилася українською вишивкою, потім літературою, згодом національною культурою.

Олександр Коротинський (Республіка Білорусь):

– Мене зачарували гірські краєвиди Прикарпаття. Незабутня для мене екскурсія в музей Степана Бандери.

Ярина Гаврилюк (Сербія):

– Україна – Батьківщина моїх прадідусів і прабабусі. Моє мрією було побачити цю країну. Я отримала незабутні враження від екскурсій Прикарпаттям. Особливо сподобалась поїздка в "Буковель". Відвідуючи музей "Писанка", я усвідомила, що нас об'єднують спільні традиції.

Мар'яна УЛЯШКЕВИЧ

(Продовження. Поч. на с. 1)

Урочиста мить

ПІДБИЛИ ПІДСУМКИ РОБОТИ ТА НАМІТИЛИ ПЕРСПЕКТИВИ

22 серпня цього року в залі засідань Івано-Франківської обласної державної адміністрації відбулось розширене засідання підсумкової колегії головного управління освіти і науки облдержадміністрації.

На зібранні були присутні: голова обласної державної адміністрації Михайло Вишиванюк; голова обласної ради Олександр Сич; заступник голови обласної державної адміністрації Роман Іваницький; народний депутат України, почесний заступник голови облдержадміністрації Ігор Зварич; голова постійної комісії з питань освіти і науки обласної ради, декан факультету управління та інформаційної діяльності, завідувач кафедри державного управління ІФНТУН-Гу, доктор філософських наук Дмитро Дзвінчук; ректор Івано-Франківського національного медичного університету, доктор медичних наук, професор Микола Рожко; представники батьківської громадськості; засоби масової інформації; голови райдержадміністрацій; міські голови міст обласного значення; начальники відділів (управлінь) освіти райдержадміністрацій (міськвиконкомів); ректори національних університетів нашої області; керівники районних (міських) методичних центрів; директори базових загальноосвітніх і закладів обласного підпорядкування, професійно-технічних навчальних закладів; керівники методичних об'єднань; учителі початкових класів. Загалом у роботі колегії взяли участь близько 300 осіб.

З доповіддю «Стан готовності навчальних закладів до 2012/2013 навчального

року та впровадження нового Державного стандарту початкової освіти» виступила Зінаїда Болюк, начальник головного управління освіти і науки Івано-Франківської обласної державної адміністрації. Зінаїда Андріївна зацентрувала на таких основних викликах сучасної освіти: переваження дошкільних навчальних закладів; підготовка спеціалістів із дошкільного виховання; удосконалення організації медичного обслуговування дітей у ДНЗ; готовність закладів освіти до змін у Державному стандарті початкової загальної освіти; введення іноземної мови з першого класу; харчування школярів; матеріально-технічне забезпечення навчальних закладів; підвіз учнів до навчальних закладів; робота з обдарованими дітьми; стан навчальної та матеріально-технічної бази закладів профтехосвіти області; умови проживання учнів у гуртожитках тощо.

Потім до всіх присутніх звернувся Михайло Вишиванюк, аби подякувати педагогам за нелегку працю, відзначити їхні зусилля, завдяки яким прикарпатські школярі показали високий рівень знань у ході ЗНО, олімпіад, конкурсів.

Олександр Сич привітав усіх із Днем знань, святом, що об'єднує усі верстви населення, релігійні конфесії, людей різних політичних поглядів. Він зазначив, що освітянська галузь – одна з найважливі-

ших, тому обласна рада намагається робити все можливе для її розвитку й утвердження:

– Основне завдання педагогів – виховати національно свідомого громадянина-патріота, адже кожна нація є окремою у суцвітті націй зі своїми звичаями, традиціями і етичними переконаннями.

навчального року.

Учасниками зібрання було розглянуто такі питання: організаційно-педагогічні аспекти забезпечення якісної освіти в умовах нового Державного стандарту початкової освіти; готовність матеріально-технічної бази навчальних закладів до початку нового навчального року, особли-

У рамках колегії відбулося нагородження освітян обласною педагогічною премією імені Івана Косика, грамотами голови облдержадміністрації і голови обласної ради та грошовими преміями за підсумками роботи у 2011/2012 навчальному році й підготовку до нового

вості навчальних планів та програм, удосконалення їх у практику роботи учителя 1-го класу тощо.

Підсумком роботи розширеного засідання підсумкової колегії стало прийняття рішення.

Ольга ШЕГДА

НА ОСВІТЯНСЬКОМУ ПРОСТОРІ

ДОШКІЛЛЯ

Нині в області функціонує 356 дошкільних навчальних закладів, у тому числі 3 – приватної форми власності. Крім того, 7 фізичних осіб надають освітні послуги у сфері дошкільної освіти. Працює 380 груп для дітей 5-річного віку при школах, 311 осіб охоплено соціально-педагогічним патронатом. Із загального числа ДНЗ 70 – навчально-виховні комплекси, кількість яких зросла з 2007 року на 17.

ЗАГАЛЬНА СЕРЕДНЯ ОСВІТА

У 2011/2012 н. р. в області функціонувало 754 загальноосвітніх навчальних закладів усіх типів та форм власності, що на 3 менше, ніж минулого навчального року. У них навчалось 151,8 тис. учнів.

ОЗДОРОВЛЕННЯ

Упродовж червня-серпня 2012 р. оздоровлено та забезпечено відпочинком 49 відсотків дітей шкільного віку різних категорій, стовідсотково – дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, на що виділено з місцевих бюджетів 4,7 млн гривень.

ШКІЛЬНІ БІБЛІОТЕКИ

Упродовж 2011/2012 н. р. в загальноосвітніх навчальних закладах функціонує 645 шкільних бібліотек, у яких налічується більше 6,6 млн примірників книг, брошур, журналів. Забезпеченість підручниками учнів шкіл області складає 95,5%, зокрема: 1–4 класи – 96,5%, 5–10 класи – 100%.

ПЕДАГОГІЧНІ КАДРИ

Загальноосвітні навчальні заклади Івано-Франківщини повністю укомплектовані педагогічними кадрами. На даний час в області працюють 18 720 педагогів, із них у сільських навчальних закладах – 11 778, міських – 6 942. Повну вищу освіту (спеціаліст, магістр) мають 14 321 педагог (76,5%), бакалаврів – 192, молодших спеціалістів – 720.

ЗОВНІШНЄ НЕЗАЛЕЖНЕ ОЦІНЮВАННЯ

2012 р. в області в тестуванні взяло участь 8 232 учасники з 9 380 зареєстрованих (87,8%), що становить 92,3% в Україні.

Цього року прикарпатські випускники в зовнішньому незалежному оцінюванні продемонстрували на всеукраїнському рівні високий рівень своїх знань. Зокрема, тисячі наших випускників набрали 180 і вище балів з української мови і літератури, історії України, хімії, фізики, біології, математики і посідають в Україні місця у першій п'ятірці. З решти предметів наші абітурієнти тримаються золотої середини. Маємо також 31-го так званого "двохсотбальника".

Найбільше таких сертифікатів здобули учні обласних спеціалізованих навчальних закладів: Фізико-технічний ліцей – 4 (математика – 2, по 1 – з української мови і літератури, фізики), обласний ліцей-інтернат для обдарованих дітей із сільської місцевості – 3 (математика).

РОБОТА З ОБДАРОВАНИМИ ДІТЬМИ

У 2011/2012 н. р. учасниками олімпіад стали 1 658 учнів загальноосвітніх навчальних та закладів професійно-технічної освіти області. Високий рівень знань засвідчили 744 учасники III етапу всеукраїнських учнівських олімпіад, здобувши дипломи I, II та III ступенів.

Значних результатів у III етапі олімпіад досягли учні загальноосвітніх шкіл міст Калуша, Коломиї, Івано-Франківська, Долинського та Надвірнянського районів. Стабільно показують високий рівень підготовки вихованці Івано-Франківської обласної спеціалізованої школи-інтернату "Фізико-технічний ліцей" Івано-Франківської обласної ради, Української гімназії № 1 Івано-Франківської міської ради, Калуської гімназії Калуської міської ради.

Школярі навчальних закладів міст Івано-Франківська здобули 22, Калуша – 10 та Долинського району – 9 перемог.

За результатами виступів на заключному етапі конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів-членів Малої академії наук України Прикарпаття знаходиться у першій п'ятірці серед областей України. Цього року з 50 учасників 29 виборили призери місця.

Добрі результати показали учні нашої області і на конкурсах та турнірах. Зокрема, у IV всеукраїнському етапі II Міжнародного мовно-літературного конкурсу учнівської і студентської молоді імені Тараса Шевченка 14 учнів здобули перемогу, 3 – стали переможцями заключного етапу Всеукраїнського конкурсу учнівської творчості імені Тараса Шевченка "Об'єднаймо ж, брати мої!", одна учениця виборола призове місце на Міжнародному конкурсі знавців української мови імені Петра Яцика, 9 команд здобули призові місця на турнірах всеукраїнського рівня.

МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНА БАЗА

На реалізацію заходів, передбачених обласною Програмою розвитку освіти Івано-Франківщини на 2008–2015 роки, у поточному році надано субвенції районним бюджетам у сумі 6,6 млн грн, зокрема: на проведення ремонтних робіт – 915,0 тис. грн; заміну дерев'яних віконних блоків на металопластикові – 401,0 тис. грн; заміну опалювальних котлів – 315,5 тис. грн; ремонт і реконструкцію дошкільних навчальних закладів – 2949,0 тис. грн; придбання спортивного інвентаря – 412,5 тис. грн; дитячих меблів для дошкільних навчальних закладів – 290,0 тис. грн; закуплено шкільні меблі та класні дошки на суму 790,0 тис. грн; навчально-комп'ютерні комплекси – 504,9 тис. грн; стільці, ігрові комплекси та комп'ютерну техніку для ДНЗ.

ДУХ МІЖЧАССЯ ПОДІЄВИЙ БІО-БІБЛІОГРАФІЧНИЙ ПАРАЛЕЛОЇД ГРОМАДЯНСЬКОСТІ НА ТЛІ ЮВІЛЕЮ В'ЯЧЕСЛАВА ЧОРНОВОЛА

Духовні, політичні лідери нації або ж народжувалися на славетній Гуцульщині, або ж вросли в неї душою, черпали вільнокрилу наснагу її гордочолих гір. Плекали в собі отой ОРЛИНИЙ ДУХ КАРПАТ, щоб передати його нащадкам. Щоб жити вічно в пам'яті тих, хто йдуть за ними. Бо їхні діяння – еквівалент яких не проста гірська порода, а коштовний злиток у скарбниці духу людства. Таким був і В'ячеслав Чорновіл – символ незнищенності й невичерпності світових багатств. І не випадково цьогорічний перший урок у навчально-виховних закладах Прикарпаття мав би проходити у світлі ювілею цієї знакової постаті українського державотворення, лідера нації.

Пам'ять жива... Завдяки їй, пам'яті, за твердженням психологів, людина здатна відображувати не тільки предмети, явища дійсності, сприйняті безпосередньо, але й засвоєні колись разуючі спалахи побутування. Пригадуючи, відшукуємо ланцюжок – асоціативно переплетені зв'язки, що в суві'язі з душевними переживаннями – пам'яттю серця – творять дива. Такі, як з учасниками пілотного проекту Євроклубу, лабораторії науково-дослідної та проектної діяльності, наукового учнівського товариства, гуртка мовно-літературної творчості Івано-Франківського обласного відділення МАН, гуртків і студій, які працюють на базі Калуської гімназії – Міжнародної літньої школи “Орлиний дух Карпат: англomовний скринінг”, учнями різного віку, але спільною життєтворчою аурою, та їхніми наставниками – учителями іноземної філології. Це наші гості з країн Середземномор'я – Бекіпрейського ліцею, м. Айскеле, Північний Кіпр та зі Школи для хлопців Коледжу святого Бенедикта, м. Кірноп, Мальта. А з України, окрім Калуської гімназії, утілювали спільну мрію наші друзі із закладів з поглибленим вивченням іноземних мов – гімназії № 191 ім. П. Г. Тичини (Київ), Рівненської школи I–III ступенів № 15 та ліцею для обдарованих дітей із сільської місцевості, учителі – синхронні перекладачі, працівники обласного методичного центру (м. Херсон).

МЛШ проходила із 10 до 19 липня у Верховині на базі приватного відпочинкового комплексу “Гердан-Верховина”. Її існування не було б можливим без натхненних думок і дій координаторів з Рівного, Херсона, Києва програми “Навчаємося разом / Connecting Classrooms” Культурного центру Британської Ради в Україні. Літня школа не мала б такого успіху до початку її проведення, під час організації навчально-виховного процесу й після завершення її роботи, якби не моральна, методична чи матеріальна підтримка адміністрації Калуської гімназії та педагогів Л. Терешків, В. Півторак, А. Матвіїв, Т. Василюшин, С. Марчук (зі школи № 11) Калуського міськрайонного відділення “Української бібліотечної асоціації”,

душу етнічними смаколикami, танцями та англomовними перекладами, записаним латинкою автентичним текстом Івасюкових піснеспівів “Червона рута”, “Я їду в далекі гори”, комунікативно-розважальними іграми. І під час занять-мандрівок у Коломию, Ворохту, в урочище Женець, біля Микуличина, на гору Пушкар (під назвою “Де “гніздиться” дух орлиний...”), Космач – столицю Космацької гуцульської республіки 1942–1945 рр., де останні вогнища збройного опору існували аж до 1952 р., потім космачани зберігали свою самобутність уже не з допомогою гвинтівки і скорострілів, а з поміччю писачка і голки (теренова гра (квест) “Таємниці орлиного духу Карпат”). Проїжджали й через Мельничуків Уторопи, Чорноволові Шешори, які ще 1965 р. захистили його від арешту кадебістів: на відкритті пам'ятника Т. Шевченку шешоряни стали живою стіною за правдолюбця. Бачили стелу (художник В. Гурмак), що увіковічила ті події [8, 238–240]. Допитливо світилися обличчя дітей і під час заочних мандрівок Мальтою. І “врос-таючи” у дивосвіт талановитих прикарпатців: верховинського музиканта-віртуоза М. Іллюка, заслуженого працівника культури України; Н. Забрицької, гімназійної майстрині-самородка, душевного педагога. І готуючи, і смакуючи такі страви національної української кухні, як сало, вареники, пампухи, та північнокіпріотської (турецької) – із заступником директора Бекіпрейського ліцею з м. Айскеле Аліє Саллакоуллапарі та її колегами- подружжям педагогів-співкоординаторів групи Одзге та Єналом Ог'мен (до речі, і тут стала в нагоді міжєтнічна “Мовна анімація”, адже гуцульська “чічка” й північнокіпріотська “чічкі” мають однаковісіньке лексичне значення –

розвитку української етнічної групи гуцулів. Та ще й термін “скринінг”, на нашу думку, гіпотетично співзвучний із давнім українським словом “скриня” – дерев'яна коробка, оздоблена різьбою ручної роботи, в якій зберігаються найдорожчі речі кожної родини; вони передавалися із покоління в покоління – від предків до нащадків. За таким принципом, до речі, діяли усі слухачі школи. Для кожного МЛШ стала тією скарбничкою лідерських якостей, вибудованих на основі історико-культурних реалій Гуцульщини, які, віряться, передаватимуться з гордістю в тих куточках України та Середземномор'я, де живе зараз чи перебуватиме згодом кожен її учасник. Віряться, що кожного її випускника уже не “спокусить” сучасний бутафорно-клерикальний світ своєю фантиковою, викривленою “ідеалізацією” сприйняття справжнього громадянина, істинного лідера. Вони обрали шлях істинний, торований і цьогорічним 75-річним ювіляром, національним героєм України В'ячеславом Чорноволом, феномен якого “в інтуїтивній, а можливо, й осмисленій, наперед заданий, передбачуваній широті погляду та вмінні бачити й прогнозувати “завтра” [8, 204]; він під час нагородження його в лютому 1998 року орденом Ярослава Мудрого окреслив епоху своїх побратимів-шістдесятників як “правдивий порив до волі... на одному крилі” – національний ідеї, демократичних ідеалах, духовній єдності, морально-етичних цінностях. Вони не давали зламатися, здрибніти, зрадити друзів і себе [2, 80]. Він, як влучно підмітив Лесь Танюк, “був і залишився опозиціонером до всього, що гальмувало шлях до незалежності України, до Моральної Людини, до Бога” [13, 15]. Дехто зі скептиків каже, що на Бориспільському шосе (місці трагічної несподіваної загибелі патріота) закінчилася “епоха романтизму в українській політиці” [8, 75]. Ні! Вона триває в сьогоднішні. Виплекавши у шоденні орлиного духу Карпат друге крило – обопільну щирість помислів, дій, національну самоповагу, самодостатність, кожен її учасник зможе подолати поглинаю-

нальним героєм України В'ячеславом Чорноволом, феномен якого “в інтуїтивній, а можливо, й осмисленій, наперед заданий, передбачуваній широті погляду та вмінні бачити й прогнозувати “завтра” [8, 204]; він під час нагородження його в лютому 1998 року орденом Ярослава Мудрого окреслив епоху своїх побратимів-шістдесятників як “правдивий порив до волі... на одному крилі” – національний ідеї, демократичних ідеалах, духовній єдності, морально-етичних цінностях. Вони не давали зламатися, здрибніти, зрадити друзів і себе [2, 80]. Він, як влучно

підмітив Лесь Танюк, “був і залишився опозиціонером до всього, що гальмувало шлях до незалежності України, до Моральної Людини, до Бога” [13, 15]. Дехто зі скептиків каже, що на Бориспільському шосе (місці трагічної несподіваної загибелі патріота) закінчилася “епоха романтизму в українській політиці” [8, 75]. Ні! Вона триває в сьогоднішні. Виплекавши у шоденні орлиного духу Карпат друге крило – обопільну щирість помислів, дій, національну самоповагу, самодостатність, кожен її учасник зможе подолати поглинаю-

та педагогів ЛІ. Герешків, В. Півторак, А. Матвіїв, Т. Васи-лишин, С. Марчук (зі школи № 11) Калуського міськрайонного відділення “Української бібліотечної асоціації”, управління освіти Калуської міської ради й відділу освіти Верховинської районної державної адміністрації, голови Верховинської філії Союзу українок Лариси Вахновської, благодійників ТОВ “Карпатнафтохім” та Калуської міської ради.

Основа і програми, і життя МЛШ – продуктивні види діяльності й стратегії інтеракції (взаємодії), знання, уміння пізнавального і творчого типів, соціальні навички, світоглядні переконання юних особистостей. Її зміст ґрунтується на компетентнісному принципі: враховує підготовку учнів з комунікативно-культурологічного, діяльнісного напрямів мовленнєвої взаємодії (рідною та іноземною мовами). Методичні пріоритети програми – це сучасні методики навчання, які базуються на “історії повсякдення” юної особистості, “сократівських бесідах”, сприяють розвитку її креативності, лідерських якостей та самореалізації. Місія – допомогти вільному невимушеному спілкуванню юні для порозуміння, взаємопізнання, толерантного співіснування [7]. Варто переглянути калейдоскоп вражень учнів-іноземців, щоб переконатися: шкільне щодення давало їм можливість вивчати багато; життя в Карпатах їх приємно здивувало, наснажило: “Я перебував не серед буталфрних декорацій гір, а у справжніх. Сподіваюся, що ми ще не раз матимемо можливість відчувати це”; “Ми мали можливість дізнатися про країни, культури, харчування, звичаї, традиції”; “Я хотів би подякувати кожному, хто робив цю зустріч незабутньою”; “Наш досвід в Україні – неповторний, у спогадах ми його лепіяти- мемо завжди”... [9]. Бо кожен день був особливим: мав своє гасло, відкривався почергово вранішньою хореографічною руханкою то українською, то мальтійською, то кіпріотською етнічною групою, закінчувався евалюаційним моментом (підсумком дня саморефлексійного характеру). Щоденні міні-лекції з мультимедійним презентаційним супроводом, колективна чи групова творча праця, презентації міні-проектів, майстер-класи, тренінги були логічно вмотивованими, без надривного “лідерствования” корекційно-спрямовуючими [7].

Та вражаючими були ті миті, коли найбільше світилися обличчя наших друзів. І на тренінгу “Мовна анімація: “Мене звати...” (кожен учасник мав можливість і приємність назвати себе й дізнатися ім’я нового друга його рідною мовою: у дні “законного” невігластва з українською цей процес для нас, організаторів, був надто трепетним). І під час акції “Горить ватра...” (вогнище триметрової висоти на березі Чорного Черемоша, майстерно з любов’ю “споруджене” А. Матвійвим та І. Вакалюком, адміністратором відпочинкового закладу, осявали щирі обличчя дітей і дорослих із країн водночас таких далеких за відстанню і таких близьких за порухами сердець, за бажанням й умінням розповісти про власну звичаєво-традиційну культуру побутування, засолоджуючи

чна “Мовна анімація”, адже гуцульська “чічка” й північнокіпріотська “чічкік” мають однаковіснє лексичне значення – “квітка”). І під час міні-майстер-класів за уподобаннями...

Нині з трепетом перечитуємо електронну кореспонденцію, яка день у день надходить від учасників Міжнародної літньої школи (МЛШ) “Орлиний дух Карпат: англомовний скринінг” – пілотного проекту. Ось лише деякі словесні порухи душі наших колеґ-координаторів.

Реймонд Портеллі, директор Школи для хлопців Коледжу святого Бенедикта в м. Кіркоп, Мальта:

– Знаю з власного досвіду, що нелегко організувати таку чи подібну до Вашої програму. Результат її чудовий: студенти, які належать до різних культур налагодили найцінніше – міжособистісні зв’язки. Вони усвідомили, що мають спільні ідеї, можуть разом реалізовувати їх через гру, безпосереднє комунікування. Я дуже задоволений і вдячний, що дали нам можливість взяти участь у такій чудовій ініціативі. Жалкую, що свою вдячність можу переказати лише листовно. У цю мить я, чесно, жалкую про те, що не зміг пізнати нове, не зміг приєднатися до групи моїх вихованців і колеґ, щоб побувати в розкішних Карпатах і мати можливість спілкуватися з такими енергетичними особистостями, як ви. Велике спасибі за всю Вашу допомогу й підтримку [Власний електронний архів].

Світлана Барсук, викладач англійської мови, методист науково-методичного центру м. Херсон:

– Дякую за тепло, щедро дароване нам усім. Ви змушуєте обертатися Землю... Дорогою додому їхала в потязі, в купе, з родиною з Калуша. Жінка працює в коледжі (не запам’ятала, в якому), викладає фізику. Розповідала їй про нашу літню школу, показувала фото. Моїй супутниці дуже сподобалася ідея, жалкувала, що професійні школи не беруть участі в таких заходах.

Олена Лук’янець, заступник директора гімназії ім. П. Г. Тичини №191 (м. Київ), координатор проекту “Навчаємося разом” Британської Ради в Україні:

– Це було неймовірно!!! Всі ми отримали багато вражень, знайшли чудових друзів і здобули цікавий досвід. Я не бачила раніше моїх дітей такими щасливими.

Ірина Голдріна, відмінник освіти України, заслужений учитель України з м. Херсон, координатор проекту “Навчаємося разом” Британської Ради в Україні:

– Ми надзвичайно вражені красою Карпат, чистотою і свіжістю повітря, безмірною сердечністю людей. Саме тут, у горах, захована та духовна скриня із традиціями, культурною спадщиною, надбаннями сучасних пріоритетів, багатства якої не вичерпаються ніколи, а лише наповнюватимуться новим життєдайним змістом.

Метою організації навчання влітку стало вивчення англійською мовою усього того потенціалу, що творить лідерські якості кожної особистості на основі історії становлення й

лежавши у щоденні орлиного духу Карпат друге крило – обопільну щирість помислів, дій, національну самоповагу, самодостатність, кожен її учасник зможе подолати поглинаючу несправжність дійсність. Кожен позбудеться її, живучи й творячи – з позитивом, з просякнутою добротворенням, націєтвердним запалом душею... І не згасне! Бо ДУХ МІЖЧАС-СЯ – всюдисущий!

ДЖЕРЕЛА

1. Вахновська Лариса, Півторак Віталій. Вони до нас приїхали із Мальти, Кіпру та різних куточків України // Верховинська вісті. – 2012. – № 32. – С. 5.
2. В’ячеслав Чорновіл: Біографія. Статті. Цитати. – К.: МАУП, 2003.
3. В’ячеслав Чорновіл: фото. – Інтернет-видання: <https://www.google.com.ua/search?q=uk&client=firefox>
4. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання. – К.: Левіт, 2003.
5. Лідери: блог для голосування. – Інтернет-видання: <http://bestpeople.com.ua/persona/293>
6. Мистецтво життєтворчості: науково-методичний посібник: у 2 частинах / редакційна рада: В. М. Доній (голова), Г. М. Несен (заст. голови), Л. В. Сохань, І. Г. Єрмаков (керівник авторського колективу) та ін. – К.: ІЗМН, 1997. – (науково-методичне видання).
7. Міжнародна літня школа “Орлиний дух Карпат: англомовний скринінг” програмна стратегія. – Калущ – Рівне – Херсон. – 2012.
8. Молода нація: альманах: до 70-річчя Вячеслава Чорновола (1937–2007). – К.: Смолоскип. – 2009. – Спецвипуск № 50. – 240 с.
9. Півторак Віталій. Орлиний дух Карпат зворушив друзів-іноземців калуських гімназистів // Калуський нафтохімік. – 2012. – № 33. – С. 6.
10. Півторак Оксана. Калуська гімназія: міжнародні обшари співіснування // Дзвони Підгір’я. – 2012. – № 29. – С. 4.
11. Томенчук Богдан. Він був прорком у своїй Вітчизні: роздуми серед ночі. – Івано-Франківськ: Сіверія, 2001. – 20 с.
12. Український вісник: літературно-художній та суспільно-політичний журнал. – Торонто. – 1988. – № 7–10. – 640 с.
13. Чорновіл Вячеслав. Пульс української незалежності: колонка редактора / вступна стаття та післямова Леся Танюка. – К.: Либідь, 2000. – 624 с.
14. Якщо не я, то хто ж? В’ячеслав Чорновіл. Політика та правда життя: частина друга (1994–1998). – К., 1998.

Оксана ПІВТОРАК,
завідувач бібліотеки Войнилівської школи Калуської
районної ради, голова Калуського міськрайонного
відділення “Української бібліотечної асоціації”;

Віталій ПІВТОРАК,
співкоординатор програми “Навчаємося разом /
Connecting Classrooms” Культурного центру
Британської Ради в Україні

ФОРМУВАННЯ У БАТЬКІВ ВІДПОВІДАЛЬНОГО ТА УСВІДОМЛЕНОГО БАТЬКІВСТВА

Як будь-яка дорога починається з перших кроків, а будь-яка будова з фундаменту, так і становлення людської особистості бере початок із сім'ї. В. Сухомлинський стверджував: “У сім'ї шліфуються найтонші грані людини-громадянина, людини-трудівника, людини-культурної особистості”. Вплив сім'ї на дитину унікальний, а багато в чому й незамінний. Як побудувати здорові родинні стосунки? Чому виникає непорозуміння, відчуження між дорослими, батьками і дітьми? Що заважає людям зрозуміти одне одного? Як допомогти людям, переобтяженим нескінченними турботами, усвідомити важливість психологічного контексту стосунків, важливість душевного стану – свого і своїх найближчих?..

Як вважав В. Сухомлинський, у наші дні немає важливішого завдання у сфері виховання, ніж учити матір і батька виховувати своїх дітей. Без турбот про педагогічну культуру батьків, за його висновком, неможливо розв'язати жодної проблеми, що стосується навчання і виховання. Важливо, щоб батьки також усвідомлювали високу відповідальність і повсякденно підтверджували це на практиці.

Людина не вибирає собі батьків, вона народжується в певній родині (або її рудименті, як це відбувається в неповних сім'ях). Вона потрапляє в соціальне середовище, на яке не здатна тривалий час безпосередньо впливати.

Незважаючи на те, що дитина з віком все помітніше впливає на батьків, суттєво змінити стосунки в родині вона не може. Ця можливість відкривається перед нею тоді, коли вона створює власну сім'ю. Навіть якщо молоде подружжя живе з батьками, їхні стосунки можуть бути досить незалежними від впливу батьків. Чоловік і жінка створюють родинну атмосферу, свої власні “правила поведінки”, саме на них лежить відповідальність. При чому вони повинні орієнтуватись не тільки на власні потреби та уявлення, але й мати на увазі сімейну перспективу, заздалегідь турбуватися про те, який світ вони створюють для майбутньої дитини.

Зараз родина переживає важкі часи – ідеологічна та професійна дорослість

кількість спортивних секцій, гуртків. А ті, що функціонують, втративши державну підтримку, стали платними, тож далеко не кожна родина може собі дозволити віддати туди дитину. Тому зростає і кількість дітей, що тривалий час залишаються без догляду дорослих, батьків чи вихователів. Крім того, у родині, на жаль, втрачається авторитет матері і батька, на який опиралася традиційна педагогіка українців. Сучасний хлопчик, що потайки або з дозволу батьків “підробляє”, миючи автомобілі бізнесменів чи продаючи газети, заробляє інколи набагато більше від батька або матері, які втратили роботу чи працюють два дні на тиждень через скорочення виробництва. Якщо до того ж батьки лише бідкаються, що їм нелегко, дитина повністю втрачає повагу до них, таких безпорадних перед життєвими проблемами.

Вихід із цього становища може бути тільки один: якщо неможливо змінити зовнішні обставини, треба створити своєрідну “сімейну оазу” хоча б на психологічному рівні: бути доброзичливими, розуміти, підтримувати один одного, берегти атмосферу взаємної поваги і любові.

Родина залишається тією важливою цінністю, що створює для людини порівняно незалежне від соціальних катаклізмів середовище, атмосферу психологічної

Проте слід пам'ятати, що такі міркування слухні тільки для неконфліктної родини. Конфліктна ж сім'я може стати і найбільшим нещастям у житті людини, завдати їй глибоких психічних травм, сформувати найгірші риси характеру, негативно загальне ставлення до світу.

Статистика свідчить, що зі ста неконфліктних сімей виходять три правопорушники, а зі ста конфліктних – 97. При цьому “конфліктність” – це не лише пияцтво, аморальна поведінка, наркоманія. Потенційно конфліктними є і досить добропорядні сім'ї з психологічно напруженою атмосферою, яка сприяє виникненню й розвитку негативних рис характеру або психічних станів членів родини, призводить до гострих конфліктів чи відвертого відчуження в родині.

У сім'ї, образно кажучи, закладається коріння з якого виростають пагіні і гілки, і квітки, і плоди. Сім'я – це джерело, водами якого живиться повноводна річка нашої держави (В. Сухомлинський).

Стосунки між людьми в будь-якій сфері життя, особливо в родині, – це компонент, найсуттєвіший для забезпечення так званої “якості” життя. Кожна людина прагне уникнути страждань, відчувати себе щасливою, ефективно, без додаткових психічних травм розв'язувати проблеми, що виникають, відчувати повноту життя, реалізувати свої здібності, не втратити свій життєвий шанс. Однак це неможливо без психологізації всіх людських контактів.

Родина має створити для дитини унікальне середовище любові, довіри, розуміння, особливий світ, який складатиметься з очікувань, мрій, планів на майбутнє.

Нікого не потрібно переконувати, що саме сім'я для дитини є середовищем, яке зберігає її духівний та особистісний

ванні. Ці проблеми турбують також вихователів та вчителів.

Не всі батьки усвідомлюють відповідальність за виховання своїх нащадків і, тим більше, не проявляють її на практиці. А це, у свою чергу, негативно позначається на поведінці дітей. У бесідах із такими батьками нерідко доводиться чути: “Для нас основне нагодувати, одягнути дитину і перевірити виконання нею домашніх завдань”. Без сумніву, що подібне ставлення відіграє неабияку роль у формуванні серед школярів таких негативних явищ, як споживацтво, байдужість, жорстокість.

Причинами таких явищ є: недостатній рівень психологічної та педагогічної культури батьків; неповна поінформованість батьків щодо життя дитини в школі; брак знань щодо вікових та індивідуальних особливостей дитини; недостатня обізнаність про методи і стилі сімейного виховання.

Спільна робота психолога з батьками допомагає виявити проблеми у розвитку та формуванні особистості дитини, недоліки в батьківському вихованні та вчасно їх подолати. Використання різноманітних цікавих форм та методів у діяльності практичного психолога закладу освіти з родичами (проведення батьківських зборів, конференцій, тренінгів, індивідуальних бесід, консультування, використання мультимедійних технологій) сприяє покращенню сімейного мікроклімату, зростанню позитивного впливу батьків на формування особистості дитини, поліпшенню взаємин між батьками та дітьми.

Змістовно проведені інформаційно-просвітницькі заходи для батьків формують у них довіру до практичного психолога, батьки частіше звертаються за порадами та допомогою.

рядять для майбутньої дитини.

Зараз родина переживає важкі часи – ідеологічна та професійна переорієнтація, пошуки нової роботи, визначення життєвих пріоритетів, а до того ще й нерозвиненість соціальних інститутів. Погіршилась соціальна робота з дітьми:

цінністю, що створює для людини порівняно незалежне від соціальних катаклізмів середовище, атмосферу психологічної захищеності. Вона допомагає подолати життєві випробування, дає реальну підтримку, вселяє віру у власні сили, краще майбутнє.

Нікого не потрібно перекоувати, що саме сім'я для дитини є середовищем, яке забезпечує її психічний та особистісний розвиток. Усі батьки люблять своїх дітей і намагаються зробити їх щасливими, але часто вони змушені долати несподівані труднощі й проблеми у вихо-

га, батьки частіше звертаються за порадами та допомогою.

Антоніна МАЗУРИК,
практичний психолог

Рогатинської спеціалізованої
загальноосвітньої школи № 1

із поглибленим вивченням іноземної мови

Поради лікаря

ПОДБАЙМО ПРО ЗДОРОВ'Я РАЗОМ

Здорове харчування – одна із складових здорового способу життя, що найбільшою мірою має сприяти росту і розвитку дитячого організму, забезпечити гармонію функціонування його біологічних систем та максимальну працездатність школяра. Тож яким має бути правильне харчування?

Харчування повинно сприяти розвитку стійкого імунітету. Це особливо важливо тепер, після аномально спекотного літа, коли внаслідок надмірної інсоляції та частого перегрівання в дітей знизився імунітет. У вересні, коли понизиться температура повітря, у них можуть проявитися гострі вірусні інфекції (ГРЗ, бронхіти), а з подальшим похолоданням – герпес, ангіни, пневмонії, грип.

Дотримання періодичності у прийомі їжі – найважливіша умова збереження гарного апетиту і повноцінного травлення.

В організації харчування учнів удома та школі треба дотримуватися суворого режиму з урахуванням віку й розпорядку дня дитини, її навантаження, занять у спортивних секціях. Батьки зобов'язані виховати в дитини свідоме ставлення до харчування і, передусім, навчити дотримуватися його режиму.

Усі школярі незалежно від віку повинні отримувати чотириразове харчування на день. Інтервали між прийомами їжі не мають перевищувати 3,5–4 години. Інакше виділятиметься шлунковий сік у порожній шлунок під впливом посторонніх запахів і навіть думок про їжу. Унаслідок цього виникають гастрити, виразки. Калорійність

їжі протягом доби слід розподіляти таким чином: сніданок і вечеря – по 20–25, обід – 35–40 відсотків.

Перший сніданок має бути досить калорійним, обов'язково включати гарячу страву. Легко і швидко вранці можна приготувати варену картоплю, кашу, яєчню чи омлет, відварити сосиски чи сардельки. Доречними в меню першого сніданку будуть закуски: сир, оселедець, овочеві салати з моркви, солодкого перцю, помідорів. Останні містять каротин (провітамін А) – це вітамін росту, він теж потрібний сітківці ока для зору. Обов'язково напитки: кава з молоком, какао з молоком (більш калорійне) або сік.

Другий сніданок бажано їсти у шкільній їдальні, а не всухом'ятку – бутерброди. Можна дітям запропонувати молочні каші, сосиски або котлети з картопляним пюре, гаряче молоко, чай, кефір, булочку або печиво. До школи найраціональніше давати фрукти – яблуко, грушу (а не цитрусові).

Обіднє меню має складатися із закуски (бажано салату із сирих чи варених овочів), першої страви – супу, борщу, розсольника, м'ясного бульйону – і м'ясної

або рибної страви. Як гарнір до другої страви можна давати гречану кашу, туш-

ковану капусту, макарони, свіжі чи консервовані огірки, помідори, зелений горошок,

Достатня кількість білків в їжі забезпечує ріст організму, кровотворення та утворення антитіл, що призводить до посилення протидії інфекціям.

зелень. На десерт – свіжі фрукти, компот, кисіль, фруктові чи ягідні соки.

Для вечері школяра найкраще підійдуть молочні, овочеві, яєчні і круп'яні страви, а також свіжі фрукти. Споживати вечерю слід за 1,5–2 години до сну.

Такі продукти, як хліб, м'ясо, масло, молоко, цукор, овочі, фрукти слід включати до раціону школяра щоденно. А от до-

машній сир, рибу, яйця, сметану бажано давати через день, яйця – не більше одного на день. Особливу цінність у раціоні учня мають молоко і молочні продукти – кефір, йогурт, кисле молоко, домашній сир, вершки, сметана. Учням необхідні свіжі овочі, фрукти і ягоди – джерело вітамінів, мінеральних солей, мікроелементів, ферментів, органічних кислот. Крім того, пектинові речовини і клітковина, що містяться в них, позитивно впливають на функцію кишечника.

Узимку можна розширити перелік засобів, які посилюють імунітет. Для цього треба тепер, на початку осені, не прогавити час і заготовити плоди шипшини, брусниці, обліпихи, калини, кизилу. Брусниця та обліпиха, перетерті з цукром у співвідношенні 1:1, що зберігаються в холодному місці, як і калина, спожиті взимку з чаєм, – прекрасне джерело вітаміну С, що зміцнює імунітет до вірусних захворювань. Смачні й цілющі взимку кисіль із кизилу, настій із шипшини (жменя плодів шипшини, залита в термосі окропом на ніч). Споживаючи їх, можна не лише попередити захворювання, але й лікувати простуду.

Наталія СНІГУР,
лікар-педіатр дитячої
міської поліклініки

УКРАЇНА
ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА
АДМІНІСТРАЦІЯ
ГОЛОВНЕ УПРАВЛІННЯ ОСВІТИ І НАУКИ

НАКАЗ

від 13.04.2012 р. № 299
м. Івано-Франківськ

Зареєстровано в головному
управлінні юстиції
в Івано-Франківській області
20.04.2012 р. за № 30/1127

Про затвердження Положення обласного конкурсу веб-сайтів методичних кабінетів (центрів) управлінь (відділів) освіти райдержадміністрацій та виконкомів міських рад міст обласного значення Івано-Франківської області

Відповідно до Державної цільової програми впровадження у навчально-виховний процес загальноосвітніх навчальних закладів інформаційно-комунікаційних технологій “Сто відсотків” на період до 2015 року, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 13.04.2011 р. № 494, розділу III підпрограми “Вчитель” Програми розвитку освіти Івано-Франківщини на 2008-2015 роки, затвердженої рішенням обласної ради від 28.03.2008 р. № 516–20/2008 (із змінами та доповненнями від 27.03.2009 р. № 773–29/2009 і від 15.03.2010 р. № 1026–37/2010, від 24.03.2011 р. № 79–4/2011, від 16.09.2011р. № 241–9/2011, від 25.11.11р. № 327–11/2011), та з метою підтримки діяльності сучасного методичного кабінету (центру), сприяння розширення мережі інформаційних ресурсів для формування інформаційно-освітнього середовища методичних служб області

НАКАЗУЮ:

1. Затвердити Положення про обласний конкурс веб-сайтів методичних кабінетів (центрів) управлінь (відділів) освіти райдержадміністрацій та виконкомів міських рад Івано-Франківської області (додається).

2. Головному спеціалісту, юрисконсульту відділу професійної освіти і науки головного управління освіти і науки Івано-Франківської обласної державної адміністрації О.Зрайко забезпечити подання на державну реєстрацію до Головного управління юстиції в Івано-Франківській

освітніх ресурсів.

2.5. Стимулювання районних (міських) методичних кабінетів (центрів) до створення, популяризації і підтримки веб-ресурсів.

2.6. Розвиток інфраструктури освітнього інформаційного простору методичного кабінету (центру).

2.7. Активізація впровадження нових освітніх технологій і принципів організації управлінської діяльності установ освіти з використанням інформаційних технологій.

III. Організаційна структура конкурсу

3.1. Організаторами конкурсу є головне управління освіти і науки Івано-Франківської облдержадміністрації, Івано-Франківський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти.

3.2. Координаторами обласного конкурсу веб-сайтів є лабораторія управління та організації освіти Івано-Франківського обласного інституту післядипломної освіти педагогічних працівників.

3.3. Для проведення конкурсу створюється оргкомітет і журі з працівників головного управління освіти і науки Івано-Франківської облдержадміністрації, Івано-Франківського обласного інституту післядипломної освіти педагогічних працівників, районних (міських) освітніх установ та методичних кабінетів.

3.4. Оргкомітет конкурсу:

- приймає заявки на участь у конкурсі;
- відповідає за організаційне забезпечення конкурсу;
- забезпечує умови для роботи журі;
- готує організаційні документи;
- інформує про хід проведення конкурсу і його підсумки.

3.5. Журі конкурсу:

- визначає критерії оцінки матеріалів;
- підводить підсумки конкурсу;
- оцінює матеріали, подані на конкурс, відповідно до встановлених критеріїв;
- визначає переможців відповідно до вироблених критеріїв.

IV. Учасники конкурсу

Учасниками конкурсу є методичні кабінети (центри) управлінь (відділів) освіти управлінь (відділів) освіти райдержадміністрацій та виконкомів міських рад міст обласного значення Івано-Франківської області, які мають сайти, розміщені в мережі Інтернет.

V. Організація діяльності

мації для відвідувачів сайту про його структуру і змістове наповнення.

6.5. Розмір кожної сторінки сайту не повинен перевищувати межу в 200–300 кілобайт разом із графікою (оптимальний розмір – 50–100 кілобайт), за винятком сторінок із великою кількістю інформації (наприклад, електронних видань).

6.6. Використання стандартних назв (наприклад, “Форум”) для стандартних структур сайту.

6.7. Оновлення сторінок сайту.

6.8. За наявності великої кількості текстової інформації на сайті доречно розміщувати окрім web-сторінок з текстами також архіви у форматі Zip чи Rar.

6.9. При доборі кольорів і шрифтів доцільно врахувати такі пропозиції:

сторінки з переважно текстовою інформацією мають світлий фон (наприклад, білий);

колір шрифту рекомендується добирати чорний, темно-зелений або темно-синій;

для окремих заголовків і виділення найважливішої інформації використовується червоний шрифт; уникати текстів, набраних тільки великими літерами; для виділення окремих слів чи фрагменту тексту використовується напівжирний шрифт.

6.10. Використання таких технологій відображення графіки як Flash, VRVL, MetaStream доцільне в тому випадку, якщо досягти цих ефектів неможливо іншими засобами і це має суттєве значення для подання інформації на сайті.

6.11. Сторінки сайту мають бути зручними для користувачів сайту, а також для роботи з ними.

6.12. Інформація на сайті може бути представлена українською, російською, англійською мовами.

VII. Показники оцінювання Веб-сайту

7.1. Структура сайту (функціональність, системність, зручність інтерфейсу, наявність внутрішньої системи пошуку, підтримка перекладу на іноземні мови).

7.2. Дизайн (наявність заголовка, чіткість тексту на тлі, добір колірної палітри, використання вирівнювання, наявність єдиного стилю оформлення всіх сторінок, відповідність використання графічних елементів змісту сторінок, оптимальне використання графічних елементів, елементи творчості).

7.3. Зміст (підбір матеріалу, відповідність назві, інфор-

уки Івано-Франківської обласної державної адміністрації О.Зрайко забезпечити подання на державну реєстрацію до Головного управління юстиції в Івано-Франківській області наказу "Про затвердження Положення про обласний конкурс веб-сайтів методичних кабінетів (центрів) управлінь (відділів) освіти райдержадміністрацій та виконкомів міських рад міст обласного значення Івано-Франківської області".

3. Цей наказ набирає чинності з дня його офіційного опублікування.

4. Контроль за виконанням наказу залишаю за собою.

**Начальник
головного управління**

3. Болюк

ЗАТВЕРДЖЕНО

наказ головного управління освіти
і науки облдержадміністрації
від 13.04.2012 р. № 299

Зареєстровано в головному управлінні
юстиції в Івано-Франківській області
20.04.2012 р. за № 30/1127

**Положення про конкурс веб-сайтів
методичних кабінетів (центрів)
управлінь (відділів) освіти райдержадміністрацій
та виконкомів міських рад міст обласного
значення Івано-Франківської області**

I. Загальні засади

1.1. Обласний конкурс веб-сайтів методичних кабінетів (центрів) управлінь (відділів) освіти райдержадміністрацій та виконкомів міських рад міст обласного значення (далі – конкурс) це форма науково-методичної роботи, змістом якої є розвиток інформаційно-освітнього простору Івано-Франківщини та використання сучасних інформаційних технологій в освітній діяльності.

1.2. Метою проведення конкурсу є популяризація можливостей і розширення мережі інформаційних ресурсів для формування єдиного інформаційно-методичного середовища освітньої системи області.

II. Завдання конкурсу:

2.1. Створення і розвиток інформаційно-освітнього середовища методичних кабінетів (центрів).

2.2. Формування і вдосконалення інформаційно-комунікаційних компетентностей педагогічних працівників.

2.3. Сприяння використанню Інтернет-ресурсів в управлінській, науково-методичній, освітній діяльності.

2.4. Підтримка творчих ініціатив працівників методичних служб щодо створення інформаційно-

обласного значення Івано-Франківської області, які мають сайти, розміщені в мережі Інтернет.

V. Організація діяльності

5.1. Конкурс на кращий Веб-сайт проводиться в 4 тури:
1 тур – до 27 квітня поточного року методичні кабінети (центри) області надсилають до оргкомітету заявки з відповідними матеріалами для участі в конкурсі;

2 тур – до 30 квітня проходить презентація поданих на конкурс веб-сайтів перед членами журі;

3 тур – члени журі протягом травня поточного року оцінюють створені Інтернет-ресурси та визначають переможців та призерів;

4 тур – до 10 червня поточного року відбувається підведення підсумків конкурсу та підготовка наказу про нагородження переможців та призерів, який затверджується наказом головного управління освіти і науки Івано-Франківської облдержадміністрації.

5.2. Форма заявки на участь в обласному конкурсі сайтів районних (міських) методичних кабінетів (центрів):

1. Повна назва установи району (міста)
2. Поштова адреса установи
3. Прізвище, ім'я та по батькові завідувача Р(М)МК (директора МЦ)

4. Контактний телефон, адреса електронної пошти
5. URL-адреса сайту, поданого на конкурс

Заявка на конкурс подається на бланку установи та завіряється підписом керівника і печаткою.

Заявка подається на адресу: пл. Міцкевича, 3, м. Івано-Франківськ.

Кожен учасник має право представити на конкурс один Інтернет-ресурс, який відповідає вимогам.

5.3. Вимоги до презентації веб-сайту:

Презентація проводиться одним представником від методичного кабінету (центру). Під час презентації необхідно розкрити:

- мету, завдання та структуру сайту;
- середовище взаємодії методичного кабінету (центру) та педагогів району (міста);
- інноваційність сайту;
- результативність функціонування.

VI. Основні вимоги до створення сайту

6.1. Веб-сайт може створюватися засобами сервісів і ресурсів середовищ Веб-1.0. і Веб-2.0.

6.2. Наявність головної сторінки зі стислим каталогом усіх розділів (рубрик) сайту. З кожної сторінки сайту мають бути посилання на головну сторінку.

6.3. Наявність швидкої і зручної навігації.

6.4. Наявність на головній сторінці сайту стислої інфор-

мації, елементи творчості).

7.3. Зміст (підбір матеріалу, відповідність назві, інформативність, зрозумілість і чіткість інформації, грамотність).

7.4. Спрямованість веб-сайту для конкретних користувачів.

7.5. Інформаційне рішення (оригінальність інформаційного наповнення новинами, оновленнями; наявність веб-посилань).

7.6. Частота оновлення (новизна матеріалів, періодичність оновлення інформації).

7.7. Наявність додаткових сервісів та розкрутка сайту (форум, гостьова книга, віртуальна довідка; відвідуваність сайту, рейтинг у пошукових системах, швидкість роботи сайту).

7.8. Реклама веб-сайту в мережі Інтернет (обмін банерами, тематичними статтями).

7.9. Інтерактивність (наявність та робота гостьової книги, форуму або чату, Інтернет-спільнот, можливість залишати коментарі, наявність елементів аналітики).

VIII. Визначення і нагородження переможців конкурсу

8.1. Переможцями конкурсу є районні (міські) методичні кабінети (центри) інформаційні ресурси яких мають найвищий рейтинг за оцінками членів журі. У разі рівності рейтингів журі ухвалює рішення щодо переможця відкритим голосуванням. Рішення членів журі оформлюється відповідним протоколом.

8.2. Кількісний склад переможців:

- 1 місце* – 1 учасник;
- 2 місце* – 2 учасники;
- 3 місце* – 3 учасники.

9.3. Переможці конкурсу нагороджуються дипломами головного управління освіти і науки Івано-Франківської облдержадміністрації та цінними подарунками згідно з кошторисом конкурсу.

8.4. Журі конкурсу залишає за собою право визначати кращі роботи в окремих номінаціях. Номінанти конкурсу нагороджуються грамотами головного управління освіти і науки Івано-Франківської облдержадміністрації.

8.5. Нагородження учасників конкурсу проводиться до 30 червня поточного року.

**Ректор
Івано-Франківського
обласного інституту
післядипломної педагогічної освіти** **Р. Зуб'як**

УКРАЇНА
ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА
АДМІНІСТРАЦІЯ
ГОЛОВНЕ УПРАВЛІННЯ ОСВІТИ І НАУКИ

НАКАЗ

від 11.07.2012 р. № 464
м. Івано-Франківськ

Зареєстровано в головному
управлінні юстиції
в Івано-Франківській області
25.07.2012 р. за № 35/1132

Про затвердження

**Положення про обласний конкурс
професійної майстерності
педагогічних працівників
дошкільних навчальних закладів**

На виконання Указу Президента України від 20 березня 2008 року № 244 “Про додаткові заходи щодо підвищення якості освіти в Україні”; Державної цільової соціальної програми розвитку дошкільної освіти на період до 2017 року, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 13 квітня 2011 року № 629; наказу Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 15.05.2012 №582 “Про затвердження Положення про Всеукраїнський конкурс професійної майстерності педагогічних працівників дошкільних навчальних закладів “Вихователь року”; Програми розвитку освіти Івано-Франківщини на 2008-2015 роки, затвердженої рішенням обласної ради від 28.03.2008 року № 516–20/2008 зі змінами від 27.03.2009 № 773–29/2009, від 15.03.2010 № 1026–37/2010, від 24.03.11 №79–4/2011, від 16.09.11 №241–9/2011, від 25.11.11 №327–11/2011 років, та з метою підвищення статусу педагогічних працівників системи дошкільної освіти, створення можливостей для самореалізації і розкриття творчого потенціалу педагогів, розвитку їх професійної компетентності, виявлення і підтримки творчих особистостей, популяризації педагогічних надбань

НАКАЗУЮ:

1. Затвердити Положення про обласний конкурс професійної майстерності педагогічних працівників дошкільних навчальних закладів (додається).

2. Головному спеціалісту, юрисконсульту відділу професійної освіти і науки головного управління освіти і науки Івано-Франківської обласної державної адміністрації

діяльність завідувача, вихователя-методиста, вихователя, музичного керівника, інструктора з фізичної культури дошкільного навчального закладу.

1.4. Організаторами Конкурсу є головне управління освіти і науки обласної державної адміністрації, Івано-Франківський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти та обласний комітет профспілки працівників освіти і науки України.

II. Учасники Конкурсу

2.1. Учасниками Конкурсу можуть бути завідувачі, вихователи-методисти, вихователі, музичні керівники, інструктори з фізичної культури з відповідною фаховою освітою, які працюють у дошкільних навчальних закладах різних типів, форм власності, підпорядкування і мають стаж педагогічної роботи не менше 5 років (далі - учасники Конкурсу). Участь педагогів у Конкурсі здійснюється на добровільних засадах.

2.2. Учасники Конкурсу:

- зобов'язані ознайомитись з цим Положенням та дотримуватись його;
- не можуть залучати сторонніх осіб до виконання конкурсних завдань;
- мають право одержати інформацію про результати своєї участі у певному турі чи етапі Конкурсу та роз'яснення щодо отриманих оцінок.

III. Організація та проведення Конкурсу

3.1. Конкурс оголошується наказом головного управління освіти і науки обласної державної адміністрації, який містить інформацію про строки проведення районного (міського) та обласного етапів Конкурсу, вимоги до конкурсних матеріалів, номери контактних телефонів, електронну адресу організаторів.

3.2. Конкурс проводиться щорічно за номінаціями, визначеними наказом головного управління освіти і науки обласної державної адміністрації.

3.3. Загальне керівництво Конкурсом здійснює головне управління освіти і науки Івано-Франківської обласної державної адміністрації.

3.4. Безпосередню підготовку та проведення Конкурсу забезпечує Івано-Франківський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти (далі – Інститут).

Інститут забезпечує:

- розроблення методичних рекомендацій, зразків документації (анкета учасника, бланки протоколів, оцінних листів тощо);
- формування пропозицій до персонального складу оргкомітету та журі II етапу Конкурсу;

ша – А4, шрифт – Times New Roman, інтервал – 1,5 поля: по 20 мм – зверху і знизу, 30 мм – зліва, 15 мм – справа.

Комплекти матеріалів, що надійшли з порушенням вимог щодо оформлення та строків подання, не реєструються та не розглядаються.

IV. Організаційний комітет Конкурсу

4.1. Для організації, проведення й підбиття підсумків кожного етапу Конкурсу створюються організаційний комітет та журі Конкурсу за місцем його проведення:

- районний (міський) – для організації проведення першого етапу;
- обласний – для організації проведення другого етапу.

Склад районних (міських) організаційних комітетів та журі Конкурсу затверджується наказами відділів (управлінь) освіти райдержадміністрацій (міськвиконкомів); обласного – наказом головного управління освіти і науки Івано-Франківської облдержадміністрації.

4.2. До складу оргкомітетів можуть входити відповідальні працівники органів управління освітою, працівники науково-методичних установ, керівники та досвідчені фахівці дошкільних навчальних закладів, представники обласного комітету профспілки працівників освіти і науки, органів місцевого самоврядування та громадських організацій (за згодою).

4.3. Організаційний комітет очолює голова, який здійснює розподіл повноважень між його членами та керує роботою з організації й проведення Конкурсу.

4.4. Голову, заступника голови і секретаря організаційного комітету обирають на засіданні організаційного комітету.

4.5. Члени організаційного комітету Конкурсу:

- створюють необхідні умови для забезпечення порядку проведення Конкурсу та успішної роботи його учасників;
- розробляють конкурсні завдання, критерії їх оцінювання;
- приймають за поданням журі рішення про визначення переможця, лауреатів Конкурсу та їх нагородження;
- позбавляють учасників Конкурсу права подальшої участі в ньому у випадку порушення ними умов Конкурсу;
- сприяють висвітленню результатів Конкурсу у фахових періодичних виданнях і засобах масової інформації;
- не втручаються у процес оцінювання результатів учасників конкурсних випробувань.

V. Журі Конкурсу

5.1. Для визначення переможців і лауреатів усіх етапів Конкурсу створюється журі за місцем їх проведення.

5.2. Склад журі формується із числа відповідальних працівників органів управління освітою, працівників нау-

2. Головному спеціалісту, юристконсульту відділу професійної освіти і науки головного управління освіти і науки Івано-Франківської обласної державної адміністрації О. Зрайко забезпечити подання на державну реєстрацію до Головного управління юстиції в Івано-Франківській області наказу “Про затвердження Положення обласного конкурсу професійної майстерності педагогічних працівників дошкільних навчальних закладів”.

3. Цей наказ набирає чинності з дня його офіційного опублікування.

4. Контроль за виконанням наказу залишаю за собою.

**Голова ліквідаційної комісії,
начальник головного управління**

3. Болук

ЗАТВЕРДЖЕНО

наказ головного управління освіти і науки облдержадміністрації від 11.07.2012 р. № 464

Зареєстровано в головному управлінні юстиції в Івано-Франківській області “25” липня 2012 р. за № 35/1132

Положення про обласний конкурс професійної майстерності педагогічних працівників дошкільних навчальних закладів

I. Загальні положення

1.1. Це Положення визначає порядок проведення конкурсу професійної майстерності педагогічних працівників дошкільних навчальних закладів у номінаціях (далі – Конкурс): “Вихователь року”; “Музичний керівник року”; “Завідувач року”; “Вихователь-методист року”; “Інструктор з фізичної культури року”, інше.

1.2. Конкурс проводиться з метою сприяння підвищенню престижності праці педагогічних працівників дошкільних навчальних закладів, їх ролі у розбудові системи дошкільної освіти області, розвитку й вихованні дітей дошкільного віку, самореалізації і розкриття творчого потенціалу педагогів.

1.3. Основними завданнями Конкурсу є:

- оптимізація інноваційної діяльності педагогів, удосконалення їх фахової майстерності, рівня професійної культури педагогічних працівників, стимулювання творчого самовдосконалення;
- пропагування передового досвіду, ефективних педагогічних підходів для забезпечення якості освітнього процесу;
- привернення уваги місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, громадськості до проблем дошкільної освіти;
- формування позитивної громадської думки про

лістів тощо);

- формування пропозицій до персонального складу оргкомітету та журі II етапу Конкурсу;

- умови для зберігання конкурсних матеріалів переможців II етапу Конкурсу.

3.5. Конкурс проводиться у II етапи:

I – районний (міський) – розгляд матеріалів та проведення відкритих заходів з дітьми, педагогами і батьками.

За підсумками I етапу Конкурсу відділи (управління) освіти райдержадміністрацій (міськвиконкомів) подають на ім'я голови оргкомітету заяву та всі необхідні матеріали переможців I етапу для їх участі в наступному етапі обласного Конкурсу.

II – обласний – проводиться у два тури:

1 тур (заочний) – у м. Івано-Франківську, де обласне журі розглядає матеріали, надіслані районними (міськими) оргкомітетами та визначає 10 кращик з них для участі у II турі Конкурсу;

2 тур (очний) – у м. Івано-Франківську, що включає діагностику професійної компетентності учасників Конкурсу та проведення відкритих заходів: заняття, ігри, дозвілля, праця, художня діяльність – з дітьми; збори, консультації, семінари та інші форми організації навчання – з педагогами й батьками.

За підсумками очного туру спільним наказом головного управління освіти і науки обласної державної адміністрації та обкому профспілки визначаються переможці та призери Конкурсу.

Завдання для учасників Конкурсу та послідовність проведення конкурсних заходів визначаються жеребкуванням у присутності журі й учасників Конкурсу безпосередньо у день проведення другого туру.

3.6. Результати проведення першого та другого етапів Конкурсу оформляються протоколами засідання журі та засвідчуються підписами голови, секретаря і всіх членів журі, присутніх на засіданні.

3.7. Вимоги до матеріалів учасників Конкурсу:

Перелік матеріалів затверджується відповідним наказом головного управління освіти і науки обласної державної адміністрації та доводиться до відома районних (міських) органів управління освіти не пізніше, ніж за 2 місяці до початку Конкурсу.

Комплект матеріалів на паперових та електронних носіях (по одному примірнику) надсилається на адресу Івано-Франківського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти (лабораторія дошкільної та початкової освіти).

Усі матеріали подаються державною мовою.

Поданим матеріалам має передувати їх перелік з наскрізною нумерацією сторінок.

Технічні вимоги до оформлення текстів: формат арку-

Конкурсу створюється журі за місцем їх проведення.

5.2. Склад журі формується із числа відповідальних працівників органів управління освітою, працівників наукових і науково-методичних установ, керівників і педагогів дошкільних навчальних закладів – переможців попередніх Конкурсів професійної майстерності у відповідній номінації (за згодою).

Кількість членів журі становить від 5 до 9 осіб.

До складу журі не можуть входити особи, що є близькими особами учасників Конкурсу.

5.3. Голову, заступника голови і секретаря журі кожного етапу Конкурсу обирають на засіданні журі.

5.4. Голова журі:

- організовує роботу журі, забезпечує дотримання порядку проведення Конкурсу, оформлення відповідних документів;

- проводить засідання журі;

- забезпечує об'єктивність оцінювання робіт учасників Конкурсу та конфіденційність результатів;

- готує за рішенням журі пропозиції обласному організаційному комітету щодо визначення переможця і лауреатів Конкурсу, їх нагородження.

5.5. Члени журі Конкурсу:

- розробляють завдання і критерії оцінювання конкурсних матеріалів та завдань;

- оцінюють матеріали, подані на Конкурс;

- оцінюють якість виконання конкурсних завдань;

- заповнюють оцінні листи.

5.6. Секретар журі:

- забезпечує прийом конкурсних матеріалів учасників від місцевих організаційних комітетів Конкурсу, їх збереження на період роботи журі;

- оформляє відповідні документи (протоколи, узагальнені оцінні листи тощо), своєчасно передає їх до організаційного комітету після завершення відповідного туру Конкурсу;

- організовує передачу конкурсних матеріалів учасників Конкурсу до місця їх подальшого зберігання після завершення відповідного туру.

VI. Визначення та нагородження переможців і лауреатів Конкурсу

6.1. За підсумками кожного етапу Конкурсу на підставі узагальнених оцінних листів визначається п'ять учасників, які набрали найбільшу кількість балів.

Переможцем певного етапу вважається учасник Конкурсу, який набрав максимальну кількість балів. У випадку одержання однакової кількості балів перевага надається учаснику Конкурсу, який має вищий бал за проведення відкритих заходів. Решта із відібраних учасників є лауреатами зазначеного етапу Конкурсу, між яки-

(С. 8)

(Продовження. Поч. на с. 7)

ми, за рішенням організаційного комітету, розподіляють друге і третє місця.

6.2. Переможцям і лауреатам Конкурсу можуть бути встановлені грошові винагороди або/та пам'ятні призи (залежно від обсягів фінансування), решта учасників нагороджуються дипломами.

6.3. Переможці II-го (обласного) етапу Конкурсу відзначаються грамотами головного управління освіти і науки облдержадміністрації та іншими відомчими відзнаками.

6.4. Результати третього туру Конкурсу затверджуються наказом головного управління освіти і науки облдержадміністрації, оприлюднюються на його сайті, у періодичних виданнях з фаху.

6.5. Усі спірні питання стосовно процедури проведення Конкурсу та результатів участі учасника Конкурсу у певному етапі чи турі розглядають організаційні комітети за місцем їх проведення: районні (міські) – для організації проведення першого туру, обласний – для організації проведення другого туру.

6.6. Учасники Конкурсу можуть протягом десяти днів після оголошення результатів Конкурсу подати заяву у письмовій формі організаційному комітету щодо необ'єктивності оцінювання роботи учасника Конкурсу.

6.7. Організаційний комітет протягом трьох робочих днів з дня надходження заяви ухвалює рішення, що фіксується у протоколі його засідання, та надає відповідь заявнику.

VII. Зберігання, публікація матеріалів, надісланих на Конкурс

7.1. Комплекти матеріалів, надіслані на перший тур Конкурсу, зберігаються за місцем їх проведення у відповідних управліннях (відділах) освіти.

7.2. Комплекти переможців другого етапу Конкурсу, зберігаються в Інституті до наступного Конкурсу в даній номінації.

7.3. Формування каталогу педагогічної майстерності та популяризацію педагогічного досвіду учасників першого етапу Конкурсу здійснюють методичні кабінети (центри) при управліннях (відділах) освіти районних державних адміністрацій (виконавчих комітетах міських рад), а

учасників другого етапу Конкурсу – Інститут.

7.4. Публікація матеріалів, надісланих на Конкурс, та внесення даних про учасників до каталогу педагогічної майстерності здійснюються за письмовою згодою його учасників.

VIII. Фінансування Конкурсу

8.1. Фінансові витрати на підготовку та проведення I етапу Конкурсу здійснюються за рахунок місцевих бюджетів, а також коштів, не заборонених законодавством.

8.2. Фінансові витрати на проведення II етапу Конкурсу здійснюються за рахунок коштів головного управління освіти і науки облдержадміністрації, передбачених на реалізацію освітнянських програм; обкому профспілки працівників освіти і науки України та меценатів.

Ректор

**Івано-Франківського
обласного інституту**

післядипломної педагогічної освіти

Р. Зуб'як

Вшановуємо педагогів

УЧИТЕЛЮ, ТВОЇЙ ВКЛОНЯЮСЬ СВЯТОСТІ!

Попадинець-Сас Марія Михайлівна пропрацювала вчителем математики 41 рік, з них 38 – у Височанській школі I–II ступенів Галицького району. Вона присвятила своє життя і серце найдорожчому – дітям! Коли випускники трьох поколінь дізнались, що вже цього року Марія Михайлівна залишає школу, вирішили зробити свято вдячності їй, подякувати за невтомну працю.

Затихли влітку шкільні галасливі коридори, а галаслива юрба випускників багатьох років поспішала на свято, якого в с. Височанка ще не було. З ініціативи колишніх учнів, були запрошені жителі села, усі, кого вчила п. Марія, колеги, батьки та діти.

У цей день

світло знань, добра, любові. Топтала благородно свій шлях, щедро всипаний любов'ю до дітей. Уміла приголубити словом, розпитати про всіх своїх учнів, випускників.

Убезпечуємо життя

ЗАПОБІГТИ. ВРЯТУВАТИ. ДОПОМОГТИ

Наступили останні літні дні, однак вереснева тепла погода все ще матиме батьків і дітей до водойм та лісу. Відпочиваючи цілими родинами, ми часом забуваємо про власну безпеку. Працівники управління Держтехногенбезпеки в області констатують невтішну статистику місяців, що минули, і звертаються до людей з проханням бути обережнішими.

На Івано-Франківщині зростає кількість пожеж, що не може не викликати стурбованості. З початку року на Прикарпатті виникло понад 1 200 пожеж. За цей час вогонь забрав життя 34 осіб, 33 людини було травмовано. Сума завданих пожежами матеріальних збитків становить тридцять із половиною мільйонів гривень.

“Червоний півень” господарював здебільшого в сільській місцевості та обласному центрі, а основними причинами пожеж стало необережне поводження з вогнем, порушення правил пожежної безпеки при влаштуванні та експлуатації електроустановок і печей, дитячі пустощі з вогнем. Як свідчить статистика, найчастіше вогонь забрав життя осіб без певного роду за-

нять та пенсіонерів. А пожежі з трагічними наслідками стаються здебільшого з 22-ої вечора до 10-ої години ранку.

Жахливо усвідомлювати те, що часто-густо спопеляються життя через фатальну неухважність самих жертв: ось уже кілька років поспіль трагедіями закінчується банальна необережність людей у поводженні з вогнем під час куріння.

Управління Держтехногенбезпеки в області вкотре звертається до мешканців краю з проханням бути надзвичайно обережними при користуванні вогнем, правильно експлуатувати газові та електричні прилади. Життя людині дається лише раз, воно – безцінний дарунок, який потрібно берегти!

леги, батьки та діти.

У цей день лунали вірші та музичні вітання, веселі посмішки й вітання, згадували про цікаві історії, випадки на уроках математики. Оригінальну медаль з дерева з викарбованими, відпрацьованими роками подавали найкращій вчительці її вихованці... за те, що сіяла добро щоденно по кілька зернин, а воно заколося в душі щедрим врожаєм. Теплим поглядом зігрівала, дарувала незабутню посмішку.

Народна мудрість стверджує: дерево і вчителя пізнають за плодами. Майже три покоління учнів – вихованці Марії Попадинець-Сас. У школі працює три її учні першого випуску: учителі початкових класів Г. Збанська, зарубіжної літератури Л. Пицко та фізвиховання Р. Кицько. Інші стали медичними працівниками, юристами, інженерами, інформатиками, програмістами, енергетиками, бухгалтерами, підприємцями, будівельниками, а головне, добрими людьми різних професій. Її “математичною стежкою” пішли В. Горальчук та І. Мороз.

Вибрана нелегка вчительська доля, нею засіяне поле, учителька через ціле своє життя несла

Математику в неї знали всі, навіть “трійчники” самі розв’язували задачі. Була за роки не просто добрим, вимогливим, точним учителем, класним керівником, а й чудовою людиною. Не чекала за свій труд ні великої плати, ні почесностей. Але за любов і науку віддячували їй учні чистою любов’ю. Лише тепер уже збагнули, ким вона була для них. Багато сонця й ласки віддала для людей. Коли дізналися її вихованці, що більше не прийде до них на урок, писали листи, обіцяли щодня виконувати завдання.

Низький уклін Вам, Маріє Михайлівно, від нинішніх і прийдешніх поколінь, адже в дитячі душі і серця Ви вклали не марно стільки праці. І як важливо, що діти реалізували той потенціал, що отримали. А основне стали хорошими людьми.

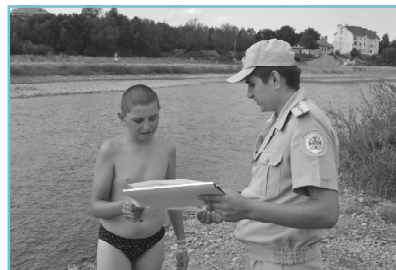
Ольга САВЧУК,
директор Височанської школи
Галицької районної ради

тистика, найчастіше вогонь захирає життя осіб без певного роду за-

* * *

Ще раз нагадати мешканцям краю про безпечне поведіння поблизу водойм та в лісах мав на меті спільний рейд фахівців управління Держтехногенбезпеки в області та територіального управління МНС в області. Такі акції, як показує досвід, є набагато дієвішими, аніж навіть звернення через засоби масової інформації, адже, безпосередньо спілкуючись на цю тему із людьми у погонах, пересічні обивателі розуміють, наскільки важливим є дотримання нескладних, але надзвичайно потрібних норм.

Працівники управління Держтехногенбезпеки в області та рятувальники побували в місцях масового відпочинку людей поблизу водойм, а також у найпопулярніших на території Івано-Франківської міської ради оазах релаксу в лісових масивах. Відпочивальникам, котрі знаходилися там, розповіли

Саме з такою метою в кожному дитячому оздоровчому закладі області пройшли зустрічі учнів з представниками управління Держтехногенбезпеки та територіального управління МНС в області. Заходи в рамках акції “Запобігти. Врятувати. Допомогти” відбулися в ТзОВ ЛОК “Прикарпатські зорі”, що в селі Слобода на Коломийщині.

Гостей юні відпочивальники зустріли із захопленням. Програма

про небезпеки, які несуть водяна та вогняна стихії, про причини нещасних випадків на водоймах, жакливі наслідки спустошливих лісових пожеж. Людям пояснили, чому у спеку вводяться тимчасові обмеження на відвідування лісів, підкреслили важливість обов’язкового дотримання протипожежних правил під час перебування в лісопаркових та рекреаційних зонах, а також при проведенні по-

* * *

Донести до школярів знання правил безпеки життєдіяльності, котрі є надзвичайно важливими, найлегше, використовуючи різноманітні ігрові форми.

заходу була різноманітною та цікавою: працівники Держтехногенбезпеки пригадали дітям основні правила безпеки, яких потрібно дотримуватись удома, під час відпочинку в лісі та на воді. Рятувальники розповіли присутнім про діяльність пожежно-рятувальної служби Коломийщини, продемонстрували гасіння умовної пожежі. Діти також мали змогу взяти участь у конкурсі на швидкість одягання бойового одягу та конкурсі малюнка на тему “Пожежна безпека очима дітей”.

льових робіт. Крім того, обивателям вручили пам’ятні листівки.

Звичайно, одноразово така акція мало що дасть, однак, проводячи їх регулярно, надіємося на позитивний результат наших заходів та привернення ще більшої уваги населення до проблем безпечності дотримання правил життєдіяльності в побуті, на роботі та під час відпочинку.

Найактивніші отримали призи.

Такі зустрічі є для дітей надзвичайно корисними та повчальними, переконаний старший вихователь ТзОВ ЛОК “Прикарпатські зорі” Андрій Римарчук:

– Діти, звичайно, слухають своїх вихователів, однак безпосереднє спілкування з представниками Держтехногенбезпеки та МНС змусить їх відповідальніше ставитися до власного життя.

**Управління
Держтехногенбезпеки в
Івано-Франківській області**

“Освітнянське слово” – видання головного управління освіти і науки Івано-Франківської облдержадміністрації, Івано-Франківського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти та Івано-Франківського обласного комітету профспілки працівників освіти і науки України.

Ресстраційне свідоцтво ІФ № 419 від 27.12.1999 року.
Передплатний індекс 22308

**РЕДАКТОР
ОКСАНА
ВАСИЛЕЧКО**

Івано-Франківський обласний інститут
післядипломної педагогічної освіти

Код 02136376. Р/р 35427002001196 в банку УДК
м.Івано-Франківська, МФО 836014.

Адреса редакції: 76000 м.Івано-Франківськ, пл.Мицькевича, 3
slovo@ippo.if.ua тел. 2 24 93

Редакція не завжди поділяє
позицію авторів публікацій.
За точність викладених фактів
відповідальність несе автор.
Редакція застерігає за собою
право редагувати та скорочувати
подані до газети матеріали, не
змінюючи їхнього змісту.

Газета віддрукована
в друкарні
видавництва
“Місто НВ”
(м. Івано-Франківськ,
вул. Незалежності, 53).
Тираж 1 721

